

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра економічної безпеки та фінансових розслідувань**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІНАНСОВЕ ПРАВО**

Статус дисципліни	обов'язкова
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітня програма	Право
Форми здобуття вищої освіти	денна
Мова викладання	українська
Форма підсумкового контролю	залік

Розробники:

Лариса ГЕРАСИМЕНКО, завідувач кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань, кандидат юридичних наук, професор, полковник поліції

Ганна КОЗАЧЕНКО – професор кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань, доктор економічних наук, професор

Ігор АНДРУЩЕНКО - професор кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань, кандидат юридичних наук, професор

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань

від « 07 » 12 2023 року № 8 .

Завідувач кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань НАВС

Лариса ГЕРАСИМЕНКО

Схвалено науково-методичною радою НАВС

Протокол від « 04 » грудня 2023 року № 15 .

Голова науково-методичної ради

Станіслав ГУСАРЕВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами

протокол засідання кафедри

протокол науково-методичної ради

від ____ 202_ № __

від ____ 202_ № __

Завідувач кафедри

Голова НМР

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами

протокол засідання кафедри

протокол науково-методичної ради

від ____ 202_ № __

від ____ 202_ № __

Завідувач кафедри

Голова НМР

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предмет вивчення навчальної дисципліни «Фінансове право» - суспільні відносини, що виникають у процесі здійснення державою та органами місцевого самоврядування фінансової діяльності з утворення, розподілу й використання фондів грошових коштів.

Мета й завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Фінансове право» є вивчення сукупності правових норм, що регулюють фінансові відносини в Україні, формування у здобувачів вищої освіти уявлення про публічну фінансову діяльність, правове регулювання фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування, бюджетних, податкових та валютних відносин.

Завданнями вивчення дисципліни «Фінансове право» є:

- ознайомлення з поняттями фінансів, публічної фінансової діяльності, фінансової системи, фінансового контролю;
- вивчення основ мобілізації, розподілу і перерозподілу, використання централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів держави та органів місцевого самоврядування;
- набуття знань щодо особливостей правового регулювання бюджетних, податкових, валютних та інших фінансових відносин;
- вивчення норм фінансового права, які регулюють фінансову діяльність і фінансову систему України, бюджетний устрій, податкові, банківські і валютні правовідносини та юридичну відповідальність за фінансові правопорушення.

Пререквізити: філософія права, теорія держави та права, конституційне право, адміністративне право, цивільне право.

Постреквізити: господарське право, досудове розслідування, методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень.

Компетентності відповідно до освітньо-професійної програми «Право» першого (бакалаврського) рівня галузі знань 08 Право, спеціальності 081 Право.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

Результати навчання.

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

РН 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку, зробленого у різних правових ситуаціях.

Знання, уміння, навички

Знання:

- змісту категорій, понять фінансового права та їхнього зв'язку.
- основних нормативно-правових документів фінансового законодавства, сутності правових категорій фінансового права, основних першоджерел фінансового законодавства України.
- методології проектного підходу та вміння застосовувати її до підвищення якості фінансового законодавства України.

Уміння:

- формулювати та аргументовано захищати власну правову позицію щодо загальних напрямів та способів подолання суперечностей у фінансовому праві.
- пояснити фахівцям з інших інститутів права сутність проблем в регулюванні фінансових правовідносин в Україні, наслідки затримки з їхнім розв'язанням та їхній вплив на інші сфери суспільного життя.
- знаходити та критично оцінювати статистичну інформацію щодо фінансових правопорушень у сфері фінансів країни, їхніх передумов та наслідків.
- оперувати правовими поняттями та правовими категоріями фінансового законодавства України у практичних правових ситуаціях.

Навички:

- самостійного збору з різних джерел правової інформації щодо фінансових правовідносин з використанням засобів інформатизації та комп'ютерних технологій.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти (державне замовлення, за кошти фізичних та юридичних осіб)	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ECTS - 3	Рік підготовки	
	4	
	Семестр	
Загальна кількість годин - 90	7	
	Лекції	
	8	
	Семінарські заняття	
	12	
	Практичні заняття	
	10	
	Самостійна робота	
	60	
Вид контролю		
	залік	

4. Основні семінарських і практичних занять

(Форма форми, державне замовлення)

Тема 1. Фінансова система як юридична фінансова діяльність.

1.1. Фінансова система як юридична фінансова діяльність – 1 година

1.2. Фінансова система як юридична фінансова діяльність – 1 година

1.3. Фінансова система як юридична фінансова діяльність – 1 година

1.4. Фінансова система як юридична фінансова діяльність – 1 година

1.5. Фінансова система як юридична фінансова діяльність – 1 година

1.6. Фінансова система як юридична фінансова діяльність – 1 година

1.7. Фінансова система як юридична фінансова діяльність – 1 година

1.8. Фінансова система як юридична фінансова діяльність – 1 година

3. Тематичний план (денна форма навчання, державне замовлення)

№ з/п	Назва теми	Нормативний обсяг годин	з них					самостійна робота
			Усього годин	з них				
				включає лекції	семінарські заняття	практичні заняття		
1	Тема 1. Фінансова система та публічна фінансова діяльність. Предмет, метод та система фінансового права	16	4	2	2		12	
2	Тема 2. Правові засади фінансового контролю в Україні. Відповідальність за порушення фінансового законодавства	14	6	2	2	2	8	
3	Тема 3. Бюджетне право як підгалузь фінансового права. Бюджетний процес в Україні	14	2		2		12	
4	Тема 4. Правове регулювання публічних доходів та видатків	16	8	2	2	4	8	
5	Тема 5. Правове регулювання грошового обігу та розрахунків	14	4		2	2	10	
6	Тема 6. Правові основи валютного регулювання та нагляду	16	6	2	2	2	10	
	Усього:	90	30	8	12	10	60	
Підсумковий контроль: залік								

4. Плани семінарських і практичних занять

(Денна форма, державне замовлення)

Тема 1. Фінансова система та публічна фінансова діяльність.

Предмет, метод та система фінансового права – 2 години

Навчальні питання до семінарського заняття

1. Поняття фінансів, їх ознаки та функції

2. Фінансова діяльність держави та органів місцевого самоврядування.

Органи влади, що здійснюють фінансову діяльність в державі

3. Фінансова система України, її структура, принципи побудови та особливості функціонування

4. Фінансове право: поняття і предмет

5. Фінансові правовідносини: зміст і особливості

6. Суб'єкт та об'єкт фінансових правовідносин

Тема 2. Правові засади фінансового контролю в Україні

Відповідальність за порушення фінансового законодавства - 4 години

Навчальні питання до семінарського заняття

1. Сутність, призначення та види фінансового контролю
2. Сфери повноваження органів законодавчої та виконавчої влади у сфері фінансового контролю
3. Загальна характеристика та елементний склад фінансового правопорушення
4. Підстави фінансово-правової відповідальності.
5. Види відповідальності за порушення фінансового законодавства залежно від інституційної належності фінансово-правових норм, що порушуються під час вчинення протиправного діяння. Органи, які уповноважені накладати стягнення за порушення фінансового законодавства.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

1. Рахункова палата України: компетенції в галузі фінансового контролю
2. Державна аудиторська служба України: компетенції в галузі фінансового контролю
3. Методи, що використовують Рахункова палата України та Державна аудиторська служба України
4. Суб'єктивна сторона фінансового правопорушення
5. Об'єктивна сторона фінансового правопорушення
6. Класифікація фінансових правопорушень

Завдання до практичного заняття

Завдання 1

Юрист підприємства відмовив посадовій особі ДФС у проведенні документальної перевірки на тій підставі, що вона була другою за календарний рік та не було повідомлення про її проведення.

Посадова особа наполягала на проведенні такої перевірки, на тій підставі, що при перевірці іншого підприємства (партнера) були виявлені факти порушення податкового законодавства даним підприємством. Визначте чиї дії є неправомірними?

Завдання 2

Підприємство отримало розпорядження про арешт активів, що знаходяться на його рахунку в банку. Таке ж розпорядження отримав і обслуговуючий банк. Незважаючи на це, банк за платіжними дорученнями підприємства: списав кошти на сплату ПДВ, податку на прибуток; повернув кошти, що були помилково зараховані на рахунок; видав кошти на виплату

авансу на відрядження, що не перевищував двомісячного обсягу коштів на оплату праці. Поясніть, чи правомірні дії платника податку та пов'язаної особи.

Завдання 3

Відповідно до чинного законодавства вказати:

вищий орган державного фінансового контролю України;

головний орган суб'єктів державного фінансового контролю, який здійснює внутрішній фінансовий контроль;

головний орган суб'єктів державного фінансового контролю, який має окремі специфічні функції контролю;

суб'єкти, які здійснюють внутрішній контроль.

Вказати, якими нормативно-правовими актами керуються зазначені органи у своїй діяльності.

Завдання 4

Розрахуйте суму адміністративного штрафу, фінансових санкцій та пені, які необхідно перерахувати до бюджету. Особи, відповідальні за податкові правопорушення – керівник підприємства та головний бухгалтер. Вихідні дані: актом камеральної перевірки донараховано екологічний податок у сумі 30 тис. грн; період затримки платежу 32 доби; облікова ставка НБУ, яка діяла на момент виникнення податкового боргу 18% річних, на момент погашення боргу 24% річних.

Завдання 5

Необхідно: сформулювати сутність адміністративного правопорушення; визначити винних осіб; визначити суму адміністративного штрафу, який буде накладено на винних осіб ДФС за наведені правопорушення; зазначити, ким виносяться рішення про притягнення до адміністративної відповідальності; визначити нормативну базу. Вихідні дані: перевіркою встановлено, що підприємство «А» веде бухгалтерський облік з порушенням встановленого порядку; Підприємство «Б» несвоєчасно подало платіжне доручення на перерахування до бюджету ПДВ.

Тема 3. Бюджетне право як підгалузь фінансового права. Бюджетний процес в Україні – 2 години

Навчальні питання до семінарського заняття

1. Бюджетна система держави: склад, принципи побудови та функціонування
2. Бюджетно-правові відносини: особливості, види, суб'єкти
3. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі зміст та порядок застосування
4. Розробка, затвердження та виконання бюджетних програм

5. Кошторис, загальний та спеціальний фонд установи

6. Складання, розгляд, затвердження кошторису бюджетної установи.

Вимоги до виконання кошторису бюджетної установи.

Тема 4. Правове регулювання публічних доходів та видатків - 6 годин

Навчальні питання до семінарського заняття

1. Публічні доходи: зміст, структура, правові основи встановлення, та класифікація

2. Публічні фонди, які формуються за рахунок надходжень, що встановлені імперативними вимогами законодавства в Україні,

3. Неподаткові та неподаткові доходи державного бюджету

4. Правове регулювання доходів державного бюджету

5. Доходи місцевих бюджетів: джерела, структура, правові основи встановлення, принципи формування

6. Видатки державного та місцевих бюджетів

Навчальні питання та завдання до практичного заняття 4.1.

1. Державні та бюджетні видатки

2. Поточні видатки й капітальні видатки (видатки розвитку) державного бюджету

3. Суб'єкти фінансово-правових відносин з приводу видатків

Завдання до практичного заняття

Завдання 1

Доходи загального фонду державного бюджету України за 2021 рік становили 1084,1 млрд грн, а видатки - 1490,3 млрд грн.

Що мало місце у 2021 році: дефіцит або профіцит загального фонду державного бюджету?

Визначить його величину у млрд грн та у відносному значенні (обсяг номінального ВВП становив 5225,5 млрд грн).

Завдання 2

Комітет Верховної Ради України підготував проект закону, прийняття якого може призвести до збільшення видатків бюджету, які не передбачено у державному бюджеті на поточний рік.

Дайте оцінку правомірності ситуації.

Вкажіть, за яких умов може бути прийнятий вказаний закон, з яких джерел буде здійснюватися фінансування його виконання.

Завдання 3

У зв'язку з дефіцитом державного бюджету Кабінет Міністрів має наміри додатково залучити 5 млн грн.

Які джерела фінансування дефіциту державного бюджету може використати КМУ?

Яким за законодавством є гранична межа дефіциту державного бюджету?

Навчальні питання та завдання до практичного заняття 4.2.

1. Бюджетна класифікація України.
2. Бюджетні програми Державного бюджету.
3. Розпорядники бюджетних коштів

Завдання 1

Обласна рада народних депутатів на закритому засіданні затвердила зміни до місцевого бюджету, в результаті чого було вирішено використати частину коштів спеціального фонду бюджету на фінансування утримання органів місцевої влади та органів прокуратури. Ці видатки були віднесені депутатами до таємних. Своє рішення депутати обґрунтували особливим значенням діяльності цих органів для держави та їх недостатнім фінансуванням. У зв'язку з проведенням закритого засідання ради, її рішення не було опубліковано.

Які принципи бюджетної системи було порушено?

Які видатки віднесено законодавством до таємних?

Завдання 2

У зв'язку з тим, що в державному бюджеті на поточний рік не передбачено видатків на здійснення заходів щодо запобігання епідемії грипу, міністр фінансів прийняв рішення про спрямування 10 млн грн з резервного фонду державного бюджету на покриття цих видатків.

Чи має рішення міністра фінансів правові підстави?

Розкрийте правовий режим резервного фонду державного і місцевих бюджетів в Україні.

Завдання 3

Вирішення тестових завдань

Тема 5. Правове регулювання грошового обігу та розрахунків - 4 години

Навчальні питання до семінарського заняття

1. Вимоги, контроль та відповідальність за документальне оформлення касових операцій
2. Адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення норм з регулювання готівкових розрахунків у національній валюті
3. Банки у здійсненні розрахункових операцій
4. Банківські рахунки: види, порядок відкриття та користування

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

1. Форми існування коштів, види грошового обігу та умови його здійснення
2. Взаємозв'язок між готівковим та безготівковим грошовим обігом
3. Платіжні інструменти: види, умови та особливості застосування
4. Правове регулювання грошового обігу
5. Відповідальність за порушення законодавства з регулювання грошового обігу

Завдання до практичного заняття

Завдання 1

А. Петренко зареєстрований як фізична особа – підприємець, займається оптовою торгівлею продуктами харчування. Як ФОП він має розрахунковий рахунок в банку.

Чи є Петров А. суб'єктом підприємницької діяльності?

Чи має право Петренко А. на закупівлю продуктів харчування оптом за готівку?

Чи обмежена кількість суб'єктів господарювання та фізичних осіб, з якими здійснюються готівкові розрахунки, протягом дня?

Чи існують нормативні акти, що регламентують обмеження обігу готівки для суб'єктів підприємницької діяльності?

Завдання 2

Громадянин Сидоренко П. є суб'єктом підприємницької діяльності, має статус ФОП, займається роздрібною торгівлею товарів для ремонту. На вимогу головного управління ДПС у м. Київ про застосування реєстратору розрахункових операцій відповів, що оплату товарів його покупці здійснюють за допомогою банківського сервісу «інтернет-банкінг» у безготівковій формі. Тому громадянин Сидоренко П. вважає, що він виконує норми Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 06.07.1995 № 265/95-ВР.

Чи можна суб'єктам господарської діяльності використовувати банківський сервіс «інтернет-банкінг» замість реєстраторів розрахункових операцій?

Завдання 3

Національний банк України ухвалив рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку «Форвард» - банк є неплатоспроможним.

Громадянин Сіроштан К. має у банку «Форвард» депозит на суму 80 тис. грн.

В якому нормативно-правовому документі містяться підстави

відкликання банківської ліцензії та ліквідації банку?

Чи має право громадянин Сіроштан К. на одержання суми свого вкладу?

Яка установа гарантує громадянину Сіроштану К. відшкодування коштів за його рахунком, що відкритий у банку «Форвард»?

За яких умов громадянину Сіроштану К. повернуть його вклад?

Чи всі банки є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб?

Громадянину Сіроштану К. повернуть лише його вклад?

Громадянину Сіроштану К. повернуть усю суму його вкладу?

Завдання 4

Микола Волоковий уклав депозитний договір з одним з банків строком до 5 липня 2022 року. Прийшов за грошима 6 липня і не зміг їх забрати - пану Миколі відмовили у видачі вкладу і повідомили, що договір автоматично подовжено.

Умовами договору передбачено, що в разі незвернення до відділення банку за поверненням вкладу за депозитним договором у день його завершення, договір пролонгується (автоматично продовжується). Договором також передбачено заборону на дострокове розірвання договору.

Яким нормативно-правовим документом регулюються види банківських вкладів?

Який вид договору з банком уклав Микола Волоковий?

Чи правомірна позиція банку: договір пролонгується (автоматично продовжується), якщо вкладник не звернувся до відділення банку за поверненням вкладу за депозитним договором у день його завершення?

За яких обставин вимога Миколи Волокового була б правомірною?

Завдання 5

Громадянин Сергієнко С. має строковий депозит у банку, тобто депозит на умовах повернення вкладу зі спливом встановленого договором строку. Але за три місяці до завершення встановленого договором строку повернення коштів та нарахованих відсотків громадянину Сергієнку С. терміново потребувалися кошти, і він звернувся до банку щодо дострокового закриття депозиту. Банк відмовив дострокове закриття депозиту.

Чи мають дії банку правові підстави?

Чи може банк повернути громадянину Сергієнку С. строковий вклад до завершення його строку?

Завдання 6

Громадянин Миколайчук К. має статус ФОП. Для закупівлі великої партії товару на вигідних умовах він вирішив звернутися по кредит до банку. Він уважно ознайомився з умовами кредитного договору і знайшов в них таку: дострокове погашення кредиту тягне за собою виплату додаткової суми і

оплату за перерахунок кредиту.

Чи є правомочною вимога банку заплатити штраф за дострокове погашення кредиту?

Яке положення має бути внесено до кредитного договору, щоб громадянин Миколайчук К. мав право на дострокове погашення кредиту?

Тема 6. Правові основи валютного регулювання та нагляду- 4 години

Навчальні питання до семінарського заняття

1. Учасники валютних операцій
2. Валютна система як форма правової та інституційної організації валютних відносин
3. Нормативно-правові підстави валютного регулювання
4. Відповідальність за порушення норм валютного регулювання та валютного нагляду

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

1. Нова система валютного регулювання: призначення, структура, основні елементи
2. Суб'єкти валютного нагляду
3. Основні положення Закону України «Про валюту і валютні операції» від 21.06.2018 № 2473
4. Відповідальність за порушення норм валютного нагляду

Завдання до практичного заняття

Завдання 1

Вінницька державна податкова інспекція Головного управління ДПС у Вінницькій області за порушення резидентом ТОВ «Система» строку розрахунків за зовнішньоекономічним контрактом нарахувала пеню за порушення граничних строків розрахунків на 30 днів. Банк розпочав відлік граничних строків розрахунків на 181 день. Пеню нараховано за кожний день прострочення в розмірі 0,3 відсотка від 1450 тис. грн - суми неодержаних грошових коштів.

Чи має правові підстави ТОВ «Система» на оскарження рішення податкової інспекції?

На норми якого закону спиратиметься ТОВ «Система» в оскарженні рішення податкової інспекції?

Як ви оцінюєте перспективи оскарження ТОВ «Система» рішення податкової інспекції?

Завдання 2

Чи підлягають валютному нагляду зовнішньоекономічні операції в розмірі до 400 тис. грн?

Як називаються зовнішньоекономічні операції в розмірі до 400 тис. грн?

Завдання 3

Громадянин України при перетину кордону не задекларував 10 000 євро. Чи є порушення валютного законодавства у діях громадянина?

Завдання 4

Банк розпочав валютний нагляд експортних операцій з обслуговування програмних засобів, які здійснює ТОВ «Система». Власники ТОВ «Система» не погодилися з діями банку, мотивуючи це тим, що об'єктом валютного контролю є операції з експорту товарів.

Чи мають правові підстави заперечення ТОВ «Система»?

Чи є об'єктом валютного нагляду експорт послуг, прав інтелектуальної власності та авторських прав об'єктом валютного нагляду?

Завдання 5

Вирішення тестових завдань

5. Завдання для самостійної роботи

До завдань для самостійної роботи у формі тестового контролю здобувачі вищої освіти можуть отримати доступ на сайті НАВС у розділі «Дистанційні курси» за допомогою індивідуального логіну і пароллю.

Самостійна робота передбачає пошук та опрацювання рекомендованої літератури, підготовку наукових доповідей, мультимедійних презентацій, виконання завдань, спрямованих на розвиток самостійності та ініціативності, а також підготовку до участі в олімпіадах, круглих столах тощо.

Тема 1. Фінансова система та публічна фінансова діяльність.

Предмет, метод та система фінансового права.

1. Фінансове законодавство України
2. Зміст фінансово-правового регулювання
3. Основний метод фінансово-правового регулювання, особливості його застосування
4. Міністерство Фінансів України, його функції та повноваження
5. Основні повноваження органів Державного казначейства України
6. Суб'єкти фінансового права
7. Види фінансово-правових норм
8. Співвідношення правового регулювання з державним управлінням: основні підходи до вирішення питання в сучасній юридичній доктрині

Тема 2. Правові засади фінансового контролю в Україні.

Відповідальність за порушення фінансового законодавства.

1. Державний фінансовий аудит, органи, що вправі його проводити

2. Органи місцевого самоврядування, що наділені повноваженнями у сфері фінансового контролю
3. Суб'єкти, що мають право проводити аудиторські перевірки суб'єктів господарювання
4. Реалізація громадського фінансового контролю
5. Принципи фінансово-правової відповідальності
6. Функції фінансово-правової відповідальності
7. Співвідношення понять «фінансово-правова відповідальність» і «відповідальність за порушення фінансового законодавства»
8. Порядок реалізації фінансово-правової відповідальності, передбачений українським фінансовим законодавством
9. Відмінність фінансово-правових санкцій від цивільно-правових й адміністративно-правових санкцій
10. Основні ознаки фінансово-правових санкцій
11. Види фінансово-правових санкцій

Тема 3. Бюджетне право як підгалузь фінансового права. Бюджетний процес в Україні

1. Бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування
2. Суб'єкти бюджетних відносин та суб'єкти, що належать до учасників бюджетного процесу
3. Різниця повноваження головних розпорядників бюджетних коштів і розпорядників бюджетних коштів
4. Бюджетне зобов'язання, його ознаки
5. Фінансування органів державної влади
6. Спеціальні цільові фонди, що можуть створюватися в межах бюджету

Тема 4. Правове регулювання публічних доходів та видатків

1. Складання державного бюджету: аналіз державних витрат, установлення пріоритетів та розподіл ресурсів серед конкуруючих цілей (груп) у суспільстві
2. Найпоширеніші підходи до складання бюджету в порядку зростання їх складності: «постатейний» (цільовий бюджет), програмний бюджет, програмно-цільовий бюджет

3. Правовідносини щодо публічних видатків соціального призначення
4. Публічні позабюджетні фонди цільового призначення
5. Співвідношення державних доходів і доходів державного бюджету

Тема 5. Правове регулювання грошового обігу та розрахунків

1. Особливості безготівкового грошового обігу, його учасники та правила
2. Порядок відкриття рахунків, використання коштів за ними та закриття рахунків

3. Особливості та вимоги щодо здійснення операцій із застосуванням платіжних карток

4. Відповідальність за порушення правил безготівкового грошового обігу: види, учасники, санкції, способи виявлення

5. Відповідальність за порушення правил готівкового грошового обігу: види, учасники, санкції, способи виявлення

6. Фінансовий моніторинг у боротьбі з легалізацією (відмиванням) доходів, отриманих злочинним та неправомірним шляхом: способи, суб'єкти, учасники, особливості проведення

7. Умови, за яких банк зобов'язаний ідентифікувати клієнтів. Відповідальність, встановлена для банків, що здійснювали фінансові операції з легалізації (відмивання) доходів або фінансували тероризм

8. Проведення одноразового (спеціального) добровільного декларування активів фізичних осіб (відбуватиметься з 1 вересня 2021 року до 1 вересня 2022 року)

Тема 6. Правові основи валютного регулювання та нагляду

1. Валюта, валютний курс.

2. Конвертованість валюти, поняття «внутрішня», «зовнішня», «поточна», «капітальна» конвертованість валют. Порівняйте вільно конвертовану і неконвертовану валюту

3. Відмінність прямого і непрямого котирування валюти

4. Суб'єкти валютних операцій: резиденти та нерезиденти

5. Об'єкти валютних операцій

6. Поточні і капітальні валютні операції

6. Індивідуальні завдання

Тематика реферативних повідомлень:

1. Бюджетний процес, його принципи та стадії

2. Предмет, метод та система фінансового права

3. Органи контролю спеціальної компетенції за дотриманням бюджетного законодавства та їх повноваження

4. Система фінансового права

5. Фінансовий контроль як складова частина бюджетного процесу

6. Джерела фінансового права

7. Система й завдання органів державної податкової служби

8. Поняття та функції державного кредиту

9. Види державних органів, що здійснюють фінансову діяльність держави

10. Поняття та мета державного фінансового контролю

11. Правове положення та мета діяльності Державної аудиторської служби України

12. Правове положення, мета діяльності та функції органів Державної податкової служби
13. Поняття, повноваження і функції Державного казначейства України
14. Поняття та система публічних доходів
15. Поняття фінансових правовідносин, характерні риси та особливості
16. Бюджетна класифікація
17. Форми фінансової діяльності держави
18. Класифікація доходів бюджету
19. Види відповідальності за бюджетні правопорушення
20. Класифікація видатків бюджету
21. Фінансова система України
22. Органи фінансового контролю в Україні
23. Поняття та зміст фінансової політики держави
24. Поняття й мета регулювання міжбюджетних відносин
25. Фінансово-правова відповідальність: поняття та особливості
26. Фінансове правопорушення: склад і види
27. Фінансові санкції за порушення податкового законодавства
28. Правовий статус розпорядників бюджетних коштів
29. Валюта і валютні цінності
30. Правове регулювання безготівкових розрахунків в Україні
31. Правове регулювання готівкових розрахунків в Україні
32. Міжбюджетні трансферти
33. Особливості місцевих податків і зборів

7. Методи навчання

Основними формами проведення занять з навчальної дисципліни «Фінансове право» є лекційні, семінарські та практичні заняття, самостійна робота здобувачів вищої освіти. Після закінчення вивчення цієї навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти складають залік.

Словесні методи:

Розповідь-пояснення використовується під час навчання здобувачів вищої освіти протягом лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повість, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу залежить головним чином від уміння викладача розповісти, дохідливості та доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – це діалог між викладачем та здобувачем вищої освіти, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати здобувача на активізацію отриманих знань. Саме за допомогою їх викладач активізує діяльність здобувачів вищої освіти, ставлячи їм запитання для розмірковування, розв’язання проблемної ситуації.

Лекція – служить для пояснення теми; її типовими ознаками, є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, уведення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

Наочні методи:

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та показі власної думки.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

Навчальна робота під керівництвом викладача – самостійна робота. До неї належать написання рефератів, доповідей, самостійні письмові роботи, контрольні роботи, написання тестів.

Рольова гра:

пояснення фабули (змісту й умов гри);

підготовку дійових осіб для виконання своїх ролей;

підготовку здобувачів-експертів, ведучого.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю – залік, усне та письмове опитування. Контроль самостійної та індивідуальної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань, передбачених даною програмою.

Контроль. Перевірка глибини засвоєння знань, рівня сформованості навичок та умінь здобувачів вищої освіти відбувається у формі поточного, проміжного та підсумкового видів контролю.

Поточний контроль успішності – це систематична перевірка знань здобувачів, яка проводиться викладачем на поточних заняттях відповідно до розкладу занять. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми з метою перевірити ступінь та якість засвоєння матеріалу, що вивчається. В процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота здобувача щодо повноти виконання завдань, рівня засвоєння навчальних матеріалів, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін.

Поточний контроль здійснюється через оцінювання усних відповідей щодо проблем для обговорення, передбачених планом практичних занять, а також шляхом:

- проведення експрес-опитувань,
- тестування,
- підготовки доповідей і рефератів,
- написання самостійних і модульних контрольних робіт.

При оцінюванні враховується глибина теоретичних знань здобувачів вищої освіти і вміння застосовувати їх на практиці.

Проміжний контроль передбачає перевірку рівня засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичного і практичного матеріалу. Рівень практичних навичок оцінюється в процесі виконання здобувачами завдань з практичною складовою.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку після закінчення вивчення навчальної дисципліни. Мета підсумкового контролю – виявити

засвоєння навчальної дисципліни в цілому, розуміння навчального матеріалу, взаємозв'язок змісту навчального матеріалу, логіку його засвоєння тощо.

При підсумковому контролі застосовується 100-бальна шкала оцінювання, а також національна система (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та система ECTS (A, B, C, D, E, Fx, F)

Критерії оцінювання результатів навчання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Накопичення балів з тем за усі види робіт							Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
<i>мах 60 %</i>							<i>мах 40 %</i>	<i>мах 100 %</i>
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Самостійна робота	залік	
5	5	5	5	5	5	30	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання

9. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

Під час проведення всіх видів занять використовується таке обладнання і програмне забезпечення:

Під час проведення занять в очному (offline) режимі використовуються:

- інтерактивні, мультимедійні проектори, комп'ютери, планшети, інтерактивна дошка.

Під час проведення занять в змішаному (blended) режимі використовуються наступні засоби програмного забезпечення:

- доступ до дистанційних навчальних курсів дисципліни на офіційному вебпорталі НАВС через мережу Інтернет (на платформах Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment, Google Meet).

Під час проведення занять без очної складової в дистанційному режимі (on-line) за вибором викладача використовується:

- програмне забезпечення через мережу Інтернет.

На платформі Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) розміщені допоміжні матеріали.

Системо-технічне забезпечення навчальної дисципліни складається із:

– апаратних засобів (персональних комп'ютерів, мережевого обладнання, джерел безперебійного живлення, серверів, обладнання для відеоконференц зв'язку тощо), що забезпечують розроблення і використання веб-ресурсів навчального призначення, управління освітнім процесом та необхідні види навчальної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання у синхронному і асинхронному режимах.

– інформаційно-комунікаційного забезпечення навчальної дисципліни із пропускнуою здатністю каналів, що надає всім суб'єктам дистанційного навчання навчального закладу цілодобовий доступ до веб-ресурсів і веб-сервісів для реалізації освітнього процесу у синхронному та асинхронному режимах;

– програмного забезпечення загального призначення, яке має бути ліцензійним або побудованим на програмних продуктах з відкритими кодами.

Веб-ресурси навчальної дисципліни, що необхідні для забезпечення дистанційного навчання, можуть містити: методичні рекомендації щодо їх використання, послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо; документи планування освітнього процесу (навчальні та робочі навчальні програми, навчально-тематичні плани); відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів тощо; мультимедійні лекційні матеріали; практичні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання; електронні макети документів, пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів, тестування із перевіркою викладачем; електронні бібліотеки чи посилання на них; бібліографії.

10. Перелік контрольних питань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Фінансове право»

1. Поняття фінансів: зміст, ознаки та функції
2. Централізовані та децентралізовані фінанси
3. Зміст, принципи, форми та методи фінансової діяльності
4. Система державних органів, що здійснюють фінансову діяльність, і їх правовий статус
5. Фінансова система: зміст і структура
6. Фінансове право в правовій системі України. Предмет та метод фінансового права
7. Джерела фінансового права. Зв'язок фінансового права з іншими галузями права
8. Фінансове законодавство, систематизація
9. Фінансові правовідносини: зміст та особливості
10. Підстави виникнення, зміни та припинення фінансових правовідносин
11. Склад, види та об'єкт фінансових правовідносин
12. Суб'єкти фінансового права та фінансових правовідносин
13. Правове регулювання фінансового контролю в Україні
14. Державний і недержавний фінансовий контроль
15. Система органів, що здійснюють фінансовий контроль
16. Незалежний фінансовий контроль. Аудиторський контроль
17. Відповідальність за порушення фінансового законодавства
18. Підстави відповідальності за порушення фінансового законодавства
19. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства
20. Фінансова відповідальність за порушення податкового законодавства
21. Особливості та зміст бюджетно-правових відносин
22. Бюджетне законодавство
23. Складові частини бюджету. Загальний і спеціальний фонди бюджету
24. Бюджетна система України, її структура
25. Державний бюджет. Дефіцит і профіцит бюджету
26. Місцеві бюджети
27. Поняття бюджетної класифікації і її склад
28. Класифікація доходів та видатків бюджету
29. Міжбюджетні трансферти: призначення та види
30. Нецільове використання бюджетних коштів
31. Учасники бюджетного процесу та їх повноваження
32. Розпорядники бюджетних коштів. Головні розпорядники бюджетних коштів
33. Бюджетні призначення: зміст та цілі
34. Розгляд і прийняття закону про Державний бюджет України, рішень про місцеві бюджети

35. Поняття валюти та валютних цінностей. Склад валютних цінностей
36. Види валют. Поняття конвертованості валюти
37. Валютні операції. Класифікація валютних операцій
38. Нова система валютного регулювання
39. Правові підстави валютного контролю
40. Відповідальність за порушення у сфері готівкового обігу
41. Правові основи безготівкових розрахунків
42. Фінансовий моніторинг у боротьбі з легалізацією (відмиванням) доходів, отриманих злочинним та неправомірним шляхом
43. Загальний та спеціальний фонд місцевих бюджетів
44. Рахункова палата України: правовий статус, завдання, функції, повноваження
45. Бюджетний устрій України та бюджетна система
46. Порядок складання проекту бюджету, бюджетна резолюція
47. Податкова система України: поняття, принципи і структура
48. Поняття податку, принципи оподаткування
49. Державна податкова політика: сутність та основні положення
50. Класифікація державного боргу
51. Правове регулювання і класифікація державного кредиту
52. Поняття і правовий режим внутрішнього боргу України
53. Державний нагляд за страховою діяльністю
54. Організація і регулювання страхової справи в Україні
55. Правовий статус, функції і повноваження Національного банку України
56. Зовнішня і внутрішня валютна політика України
57. Поняття і види валютних цінностей
58. Повноваження Національного банку України у сфері валютного регулювання. Відповідальність за порушення валютного законодавства України
59. Правові основи регулювання грошової системи України
60. Правовий статус, завдання, функції, права і обов'язки Державної податкової служби України

11. Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові документи

1. Конституція України: Конституція. Закон від 28.06.1996 № 254к/96ВР. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96
2. Бюджетний кодекс України : Кодекс України, Закон від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17
3. Кодекс України з процедур банкрутства: Кодекс України, Закон від 18.10.2018 № 2597-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Кодекс України, Закон від № 80731-X у ред. від 26.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
5. Митний кодекс України : Кодекс України, Закон від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17
6. Податковий Кодекс України : Кодекс України, Закон від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17
7. Цивільний кодекс України : Кодекс України, Закон від 16.01.2003 № 435-IV. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15.
8. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12. 2017 № 2258-УІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
9. Про банки та банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-ІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
10. Про Бюро економічної безпеки України : Закон України від 28.01.2021 № 1150-ІХ. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T211150?an=718>
11. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 № 2473-УІІІ. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19
12. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання детінізації доходів та підвищення податкової культури громадян шляхом запровадження одноразового (спеціального) добровільного декларування фізичними особами належних їм активів та сплати одноразового збору до бюджету : Закон України від 15.06.2021 № 1539-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1539-20#Text>
13. Про джерела фінансування органів державної влади : Закон України від 30.06.1999 № 783-ХІV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/783-14#Text>
14. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 № 361-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
15. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг : Закон України від 06.07.1995 № 265/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80#Text>
16. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.2010 № 2464-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>

17. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
18. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів : Закон України від 10.11.2015 № 772-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19/print1489058007718601#Text>
19. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
20. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 № 877-V URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>
21. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26.01.1993 № 2939-XII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>
22. Про платіжні послуги : Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#n1249>
23. Про Рахункову палату : Закон України від 02.07.2015 № 576-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19%20#Text>
24. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#n1134>
25. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України : постанова Кабінету Міністрів України від 03.02.2016 № 43. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF>
26. Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України : постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 № 215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF#n8>
27. Про затвердження Положення про Державну службу фінансового моніторингу України : постанова Кабінету Міністрів України від 29.07.2015 № 537. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-%D0%BF#Text>
28. Про затвердження Порядку використання коштів резервного фонду бюджету: постанові Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 № 415. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/415-2002-%D0%BF#Text>
29. Порядок проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання : постанова Кабінету Міністрів України від 27.03.2019 № 252. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-2019-%D0%BF>

30. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ : постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-%D0%BF>

31. Про затвердження Положення про валютний нагляд : постанова правління НБУ від 03.01.2019 № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013500-19#Text>

32. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні : постановою Правління НБУ від 29.12.2017 № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>

Основна література

33. Греца Я.В., Орлова О.С., Греца С.М. Фінансове право: навчально-методичні матеріали. Ужгород: Видавництво УжНУ, 2023. 25 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/51469/1/%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%B0_%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B5%202023.pdf

34. Гуцаленко Л. В., Дерій В. А., Коцупатрий М. М. Державний фінансовий контроль : навч. посіб. 2-е вид. К. : ЦУЛ, 2019. 424 с.

35. Державний фінансовий контроль у публічному управлінні : навч. посіб. / за ред. В. М. Русіна та Б. С. Шулюк. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2018. 214 с.

36. Іванський А.Й. Фінансове право: підручник. Міжнар. гуманітар. ун-т. Київ: Юрінком Інтер, 2022. 484 с.

37. Казначейська система виконання бюджету : підручник / С.О. Булгакова, Н.В. Базанова, О.О. Чечуріна, Т.А. Шаповал. К. : Київ. держ. торг.-ек. ун-т, 2015. 250 с.

38. Ковалів М.В. Фінансове право України: навч. посіб. / [М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський]. Львів: СПОЛОМ, 2022. 394 с.

39. Латковська Т., Сідор М., Голоядова Т. Фінансове право : навч.-метод. посіб. (для здобувачів вищої освіти). 2-ге вид., доопр. і доп. [Електронне видання] / Т. Латковська, М. Сідор, Т. Голоядова. Одеса : Фенікс, 2023. 140 с. URL:http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/26375/Fin_Pravo.pdf?sequence=1&isAllowed=y

40. Монаєнко А. О. Бюджетне право України: навч. посіб. Запоріжжя : КПУ, 2019. 412 с.

41. Податкова система : навч. посіб. / І.С. Волохова, О.Ю. Дубовик, М.О. Слатвінська та ін.; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. Харків : «Діса плюс», 2019. 402 с.

42. Податкове право : посіб. для підгот. до іспитів / І.М. Бондаренко, О.О. Головашевич, М.І. Дамірчисв та ін.; за ред. О. О. Головашевича. Харків : Право, 2018. 222 с.
43. Податкове право України : навч. посіб. / Г.М. Аванесян, Л.І. Колеснік, С.В. Сарана; за ред. С.В. Сарани. Полтава : Полтав. ін-т економіки і права Відкрит. міжнар. ун-ту розвитку людини «Україна» : Астроя, 2019. 270 с.
44. Податкове право України : підручник / О.О. Головашевич, А.М. Котенко, Є.М. Смичок та ін.; за ред. М.П. Кучерявенка, Н.А. Маринів. Харків : Право, 2019. 440 с.
45. Попова С.В., Роль В.Ф., Сергієнко В.В. Фінансове право: навч. посіб.. К. : ЦУЛ, 2019. 392 с.
46. Радченко О. Право грошового обігу як підгалузь фінансового права. URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2020/10/35.pdf>
47. Склад і класифікація фінансових правовідносин / за ред. Н.П. Кучерявенка. Х. : Легас, 2016. 160 с.
48. Фінансове право : конспект лекцій / укладач М. В. Плотнікова. Суми : Сумський державний університет, 2019. 253 с.
49. Фінансове право : навч. посіб. / М.Г. Волощук, Т.О. Карабін, М.В. Менджул. Вид. 3-є, допов. та перероб. Ужгород : видавництво Олександри Гаркуші, 2017. 244 с.
50. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки та О.П. Гетманець; Ю. М. Жорнокуй, О. В. Кашкарьова, Т. В. Колесник та ін. Харків : Екограф, 2015. 500 с.
51. Фінансове право : підручник / О.О. Дмитрик, І. Є. Криницький, О.А. Лукашев та ін.; за ред. М. П. Кучерявенка, О. О. Дмитрик. Харків : Право, 2019. 416 с.
52. Фінансове право : посіб. для підгот. до іспитів / Д.О. Білінський, І.М. Бондаренко, О.О. Головашевич та ін.; за ред. О.О. Головашевича. Харків : Право, 2020. 268 с.
53. Фінансове право України: навч. посіб. (у схемах, таблицях та коментарях) / К.А. Гурковська, О.Б. Мороз, Ю.С. Назар, Л.М. Сукмановська. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 308 с.
54. Фінансове право: навч. посіб. / М.Г. Волощук, Т.О. Карабін, М.В. Менджул. Вид. 3-тє, допов. та перероб. Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2017. 244 с.
55. Хмельков А. В. Державний фінансовий контроль : підручник. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2017. 293 с.

Додаткова література

56. Баїк О. І. Податкове право: фінансово-правовий інститут, наука та навчальна дисципліна. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/32922/1/03-14-22.pdf>.
57. Березовська С. В. Податкове право: навч.-метод. посіб. Одеса : Гельветика, 2017. 183 с.
58. Бутенко В. В., Дідик А. О. Співвідношення прямих та непрямих податків під час формування доходів зведеного бюджету України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія економічні науки. 2018. № 30- 2. С. 68-72.
59. Мартинюк В. П., Михальчук Н. М. Податкове право : навч. посібн. Тернопіль : ТНЕУ, 2015. 274 с.
60. Нагребельний В. П., Чернадчук В. Д., В. Сухонос В. Фінансове право України. Загальна частина : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Суми : Університетська книга, 2017. 320 с.
61. Нечай А. А. Актуальні питання фінансового права: правові основи публічних накопичувальних фондів. Чернівці : Рута, 2017. 376 с.
62. Першин В. Державний фінансовий моніторинг: завдання та функції. Публічне право. 2017. № 1 (25). С. 45-50. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/pp_2017_1_8.pdf
63. Податкова система: конспект лекцій з дисципліни «Податкова система» : навч. посіб. /уклад. А.В. Гречко. К., 2018. 171 с.
64. Радченко О. М. Поняття грошового обігу та грошової системи як фінансово-правових категорій. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/5_2020/21.pdf
65. Рожко О. Д. Державні фінанси України: детермінанти та пріоритети розвитку : монографія. Київ : Ліра-К, 2016. 360 с.
66. Савченко Л. А. Фінансово-контрольне право: становлення та розвиток : монографія. К. : Юрінком Інтер, 2017. 400 с.
67. Тимохова Г. Б. Фінанси, гроші та кредит : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Кондор, 2019. 592 с.
68. Фінанси : підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій та ін.; за ред. І.О. Лютого. Київ : Ліра-К, 2017. 720 с.
69. Фінансове право : підручник / М. П. Кучерявенко, О. О. Дмитрик, О. А. Лукашев та ін. ; за ред. М. П. Кучерявенка. Х. : Право, 2016. 440 с. URL: <https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/169/1-28.pdf>
70. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О. П. Гетманець. Харків : ХНУВС, 2017. 392 с. URL : <http://univd.edu.ua/science-issue/issue/2361>

71. Фінансування центральних органів виконавчої влади із використанням програмно-цільового методу (на матеріалах Міністерства внутрішніх справ та Міністерства надзвичайних ситуацій України) : монографія / А. Г. Чубенко, Д. М. Павлов, О. І. Деревчук. К., 2019. 212 с.

72. Чернадчук В. Д. Бюджетні правовідносини в Україні: поняття, класифікація та особливості структури : монографія. Суми : Університетська книга, 2019. 172 с.

Інформаційні ресурси

Президент України: офіційний веб-портал. URL: www.president.gov.ua

Верховна Рада України: офіційний веб-портал. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws>

Кабінет Міністрів України «Урядовий портал України». URL: <http://www.kmu.gov.ua>

PRAVO.BIZ.UA : Юридична бібліотека. URL: <http://pravo.biz.ua/>

Бібліотека юриста. URL: <http://www.lawbook.by.ru/>

Електронна бібліотека. URL: <http://www.info-library.com.ua/>

Електронна юридична бібліотека. URL: <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/biblioteka>

Інститут проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого. URL: <http://www.legality.kiev.ua/1>.

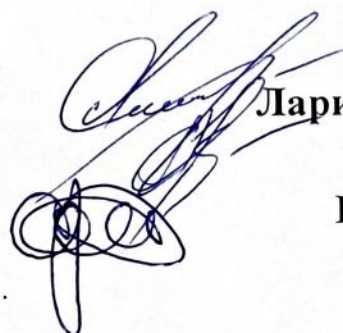
Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. URL: www.library.univ.kiev.ua

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Студентський юридичний портал України. URL: http://the-law.at.ua/load/juridichna_literatura/41

Юрисконсульт : Народний правовий портал (Коментовані кодекси, науково-практичні коментарі чинного законодавства). URL: <http://legalexpert.in.ua/komkodeks.html>

Підписи авторів РПНД:

Лариса ГЕРАСИМЕНКО

Ганна КОЗАЧЕНКО

Ігор АНДРУЩЕНКО